

Περιγράμματα μαθημάτων Ε' Εξαμήνου

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ
Α. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
Β. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	<i>Προπτυχιακό</i>		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5.1.5	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Θεωρητικός και Εργαστηριακός τύπος μαθήματος		4(3Θ+1 ^Ε)	5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.teiath.gr/courses/DMYP105/ https://education.teiath.gr/515/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η πρόσληψη γνώσεων από τους φοιτητές στο πεδίο της κοινωνιολογίας της ασθένειας. Η διδακτέα ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις έννοιες της κοινωνιολογίας της ασθένειας και ειδικότερα στις εννοιολογικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις της ασθένειας, στις ατομικές και κοινωνικές αναπαραστάσεις της ασθένειας, της ατομικής και κοινωνικής συμπεριφοράς υγείας, της κοινωνικής ένταξης και υποστήριξης, των στάσεων και αντιλήψεων για την υγεία και τον τρόπο ζωής, στην προαγωγή και διατήρηση της υγείας καθώς και στη σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής τόσο στο επίπεδο του σύγχρονου κοινωνικού ατόμου όσο και στο επίπεδο της κοινότητας, των ευπαθών / ευάλωτων ομάδων ή του γενικού πληθυσμού. Επίσης στις ερμηνευτικές θεωρίες των ανισοτήτων και διαφορών στην ασθένεια και την υγεία, στις συσχετίσεις της κοινωνικό-οικονομικής θέσης και του εισοδήματος με την ασθένεια, το προσδόκιμο ζωής και την υγεία,

στις ανισότητες και διαφοροποιήσεις στην προσφορά και ζήτηση των υπηρεσιών υγείας. Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση του πλαισίου των θεμελιωδών συνιστωσών που συνθέτουν το επιστημονικό πεδίο της κοινωνιολογίας της ασθένειας, έτσι ώστε ο φοιτητής να έχει μία συνολική αντίληψη των προσδιοριστικών παραμέτρων του κοινωνικού φαινομένου της ασθένειας. Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της συνολικής εικόνας των θεμελιωδών συνιστωσών που συνθέτουν το σύμπλοκο "κοινωνία - υγεία - άτομο - ποιότητα ζωής", έτσι ώστε ο φοιτητής να έχει μία συνολική αντίληψη των προσδιοριστικών παραμέτρων του.

Επιπλέον το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση από τους φοιτητές των μεθόδων και τεχνικών ανάλυσης των ποικίλων παραγόντων που επιδρούν στην εκδήλωση και εμφάνιση της ασθένειας καθώς και στην αναζήτηση της φροντίδας υγείας σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο του συστήματος υγείας. Με αυτήν την έννοια οι φοιτητές θα κατέχουν τις απαραίτητες γνώσεις στο πεδίο της κοινωνιολογίας της ασθένειας και θα είναι επίσης σε θέση να αναλύουν και να σχεδιάζουν την κατανομή των πόρων στην υγεία σε μικρό και μεγάλο επίπεδο.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί τα βασικά και κρίσιμα χαρακτηριστικά της κοινωνιολογίας της ασθένειας.
- Διακρίνει τη σύνδεση της ασθένειας με τους γενικότερους κοινωνικό-οικονομικούς και κοινωνικό-πολιτισμικούς παράγοντες.
- Κατανοεί τα βασικά και κρίσιμα χαρακτηριστικά της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής.
- Διακρίνει τη σύνδεση της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής με το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και τις παραμέτρους εκείνες που συνθέτουν το πολυδιάστατο και πολυπαραγοντικό σύμπλεγμα "κοινωνία, υγεία, άτομο, ποιότητα ζωής".
- Γνωρίζει τα μεθοδολογικά εργαλεία και τις τεχνικές ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων που επιδρούν στην εκδήλωση και εμφάνιση της ασθένειας, των στάσεων και συμπεριφορών υγείας και πως αυτά χρησιμοποιούνται για την ερμηνεία της ασθένειας ως βιοψυχοκοινωνικό φαινόμενο.
- Χρησιμοποιεί τις μεθοδολογίες σχεδιασμού, ανάλυσης και αξιολόγησης της κατανομής των πόρων στο σύστημα υγείας, της προσφοράς και ζήτησης των υπηρεσιών υγείας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Διακρίνει τους βασικούς συντελεστές σε ένα πολυπαραγοντικό κοινωνικό πλαίσιο ή μία μελέτη περίπτωσης και να εκτιμήσει το ρόλο των επιμέρους παραγόντων στην ανάπτυξη δράσεων προαγωγής της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής.
- Συνεργάζεται με τους συμφοιτητές του για να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν ένα σχέδιο σε μια μελέτη περίπτωσης επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων στο πεδίο της κοινωνιολογίας της ασθένειας, εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία ανάπτυξης ενός κύκλου ποιότητας σε ένα εικονικό περιβάλλον εργασίας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη Εργασία

- Ομαδική Εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας
- Άσκηση κριτικής προσέγγισης κοινωνικών φαινομένων
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η κοινωνιολογία ως επιστήμη της κοινωνίας, κοινωνικές θεωρίες, κοινωνικοί θεσμοί, κοινωνικοποίηση, κοινωνική συμπεριφορά
- Νοοτροπία, κουλτούρα, προσωπικότητα, στάση, γνώμες, ανομία, αποκλίνουσα συμπεριφορά
- Ανισότητες και διαφορές στην υγεία, ερμηνευτικές θεωρίες
- Κοινωνικό-οικονομική θέση, εισόδημα και προσδόκιμο ζωής
- Ανισότητες στην προσφορά και ζήτηση των υπηρεσιών υγείας
- Εννοιολογικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις της ασθένειας
- Ατομικές και κοινωνικές αναπαραστάσεις της υγείας και της αρρώστιας
- Τρόπος ζωής, άγχος και αρρώστια, αρρώστιες πολιτισμού,
- Χρόνιες παθήσεις, κοινωνική ένταξη και μακροχρόνια φροντίδα υγείας
- Σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής, εννοιολογικές και θεωρητικές προσεγγίσεις
- Κοινωνικοί και ατομικοί δείκτες, υποκειμενικές και αντικειμενικές διαστάσεις της ποιότητας ζωής
- Μηχανισμοί επίδρασης της αρρώστιας στην ποιότητα ζωής
- Μεθοδολογία εκτίμησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής
- Ηθικά ζητήματα αναδιανομής των πόρων στην υγεία

Οι εργαστηριακές ασκήσεις περιλαμβάνουν μεθόδους και τεχνικές ανάλυσης των ερμηνευτικών προσεγγίσεων της ασθένειας, των ατομικών και κοινωνικών αναπαραστάσεων της ασθένειας, των στάσεων και συμπεριφορών υγείας, μεθοδολογικούς οδηγούς ανάλυσης των ανισοτήτων και διαφορών στην υγεία, της κατανομής των πόρων στο σύστημα υγείας, της προσφοράς και ζήτησης υπηρεσιών υγείας, εκτίμησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Στην τάξη πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας στη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση με παράλληλη χρήση Τ.Π.Ε. μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	25
	Μελέτες περίπτωσης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και τεχνικών ανάλυσης	15
	Διαδραστική διδασκαλία	15
	Εργαστηριακές ασκήσεις σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	15
	Συγγραφή εργασιών	15
	Αυτοτελής Μελέτη	45
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου	130

<p>δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<p>εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</p>	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>I. Γραπτή τελική εξέταση (70%) που περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής - Ανάλυση ρόλων και ενδιαφερομένων μερών σε σύντομη μελέτη περίπτωσης - Επίλυση προβλημάτων σχετικών με ποσοτικά δεδομένα - Συγκριτική αξιολόγηση στοιχείων θεωρίας</p> <p>II. Παρουσίαση Ομαδικής Εργασίας (30%) Ανάλυση ρόλων σε σύντομη μελέτη περίπτωσης</p>	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σαρρής Μ. (2001): <i>Κοινωνιολογία της Υγείας & Ποιότητα Ζωής</i>, εκδ. Παπαζήσης ▪ Pilgrim D., Rogers A., (2004): <i>Κοινωνιολογία της ψυχικής υγείας και ασθένειας</i>, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα ▪ Nettleton S., (2002): <i>Κοινωνιολογία της υγείας και της ασθένειας</i>, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα ▪ Adam Ph., Herzlich Cl., (1999): <i>Κοινωνιολογία της Ασθένειας και της Ιατρικής</i>, εκδ. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. ▪ Μάντη Π., Τσελέπη Χ., (2000): <i>Κοινωνιολογική και Ψυχολογική Προσέγγιση των Νοσοκομείων / Υπηρεσιών Υγείας Κοινωνικές – Πολιτιστικές Πτυχές της Υγείας και της Αρρώστιας</i>, Τόμος Α., εκδ. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. ▪ Κουλιεράκης Γ., Μεταλληνού Ο., Πάντζου Π., (2000): <i>Κοινωνιολογική και Ψυχολογική Προσέγγιση των Νοσοκομείων / Υπηρεσιών Υγείας, Συμπεριφορές Υγείας. Πρότυπα και Μεταβολές</i>, Τόμος Β., εκδ. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. ▪ World Health Organization: <i>The World Health Report</i>, ed. W.H.O., Geneva ▪ Labiris G., (2004): <i>Disease management. Principles and perspective</i>, International Journal of Medical Marketing ▪ Wilkinson R., Marmot M., (2003): <i>Social Determinants of Health: The Solid Facts</i>, ed. W.H.O. EURO Nonserial Publication ▪ W.H.O., (2003): <i>Pauverté et santé</i>, W.H.O. Publication occasionnelle ▪ W.H.O., (2003): <i>Les systémes de santé s'attaquent à la paverté</i>, W.H.O. EURO Nonserial Publication ▪ W.H.O., (2001): <i>Equity and Health</i>, ed. W.H.O., Geneva <p>-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής ✓ Νοσηλευτική ✓ Ιατρική ✓ Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών ✓ Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών ✓ Κοινωνική Εργασία ✓ Social Science and Medicine

- ✓ Transplantation Proceedings
- ✓ World Health and Population
- ✓ Qualitative Health Research
- ✓ Palliative & Supportive Care
- ✓ British Medical Journal
- ✓ Group & Organization Management
- ✓ Health Care Management
- ✓ Health Management
- ✓ Health Policy
- ✓ Health Policy, Economics and Management
- ✓ Journal of Nursing Management
- ✓ Journal of Organizational Change Management
- ✓ Medical Care Research and Review
- ✓ Organization Science
- ✓ Organizational Development Journal
- ✓ Quality in Health Care
- ✓ Quality Management in Health Care
- ✓ The Academy of Management Review
- ✓ The Lancet

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5.2.5	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	4 (30+1^Ε)	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής Ειδικής υποδομής- ειδίκευσης		
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ/ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΣ	Υποχρεωτικό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα συνιστά ειδικό επιστημονικό πεδίο που εμπεριέχει τις βασικές έννοιες ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων και πληροφοριών, υγείας, τις αρχές και τις μεθόδους των πολιτικών δημογραφίας και υγείας.

Η ύλη του μαθήματος στοχεύει μέσω της ανάλυσης τους να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο γνωσιακό πεδίο για τους φοιτητές ώστε να κατανοηθεί ο τρόπος που

οι δημογραφικές εξελίξεις και η κατάσταση υγείας ενός πληθυσμού καθορίζουν το σχεδιασμό προγραμμάτων και υπηρεσιών υγείας.

Το εισαγωγικό εννοιολογικό πεδίο, της επιστήμης της δημογραφίας, της δημογραφικής μετάβασης, των κοινωνικό-πολιτισμικών αιτιολογικών παραγόντων της υπογεννητικότητας, των δεικτών δημογραφίας, του επιπολασμού και της επίπτωσης νοσήματος, του νοσολογικού προτύπου των δεικτών υγείας και των αιτιών εξέλιξης της υγείας ενός πληθυσμού, διευκολύνουν τους φοιτητές να εντρυφήσουν στην ιεράρχηση μεθόδων, προτεραιοτήτων και εναλλακτικών προτάσεων δημογραφικής - οικογενειακής πολιτικής και συνθέτουν το αναλυτικό πλαίσιο των αναγκών αλλά και των προσδιοριστών υγείας, διαμορφώνοντας τη βάση του επιστημονικού σχεδιασμού συστημάτων και υπηρεσιών υγείας.

Το συνολικό μεθοδολογικό πλαίσιο του μαθήματος και η πρόσληψη γνώσεων από τους φοιτητές, στοχεύει να διαμορφώσει την αναλυτική τους σκέψη στη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών ώστε:

Πρώτον, να έχουν τη **δυνατότητα διαμόρφωσης και εφαρμογής** δημογραφικής πολιτικής και πολιτικής υγείας.

και δεύτερον, να **κατανοούν** βασικές μεθοδολογικές αρχές **άσκησης κοινωνικού σχεδιασμού** στον τομέα υγείας, λαμβάνοντας υπόψη την αλληλοσυσχέτιση μεταξύ των δεικτών δημογραφίας και υγείας,

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι εις θέση:

1. **Να κατανοούν** την αναγκαιότητα εφαρμογής συστημάτων κάλυψης των αναγκών υγείας.
2. **Να κατανοούν** τους αιτιολογικούς παράγοντες των δημογραφικών εξελίξεων.
3. **Να κατανοούν** τους προσδιοριστές υγείας και τη διαμόρφωση του επιδημιολογικού και νοσολογικού προτύπου και γενικότερα τις εξελίξεις της κατάστασης υγείας του πληθυσμού.
4. **Να διακρίνουν και να εκτιμούν** τόσο εννοιολογικά όσο και ποσοτικά τους δείκτες δημογραφίας και υγείας
5. **Να συνθέτουν** μέσω σύγχρονων κοινωνικό-οικονομικών θεωρητικών **αναλύσεων** νέες μεθόδους για τον **προσδιορισμό** των αναγκών υγείας μέσω των δεικτών δημογραφίας και υγείας
6. **Να προτείνουν** μεθοδολογικές αρχές θεμελίωσης του σχεδιασμού πολιτικών υγείας βασιζόμενοι στην επιδημιολογία και τη βιοστατιστική.
7. **Να προτείνουν** και να σχεδιάζουν μέτρα δημογραφικής-οικογενειακής και πολιτικής υγείας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

- ▶ Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- ▶ Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση σύγχρονων επιστημονικών εργαλείων
- ▶ Αυτόνομη εργασία
- ▶ Ομαδική εργασία
- ▶ Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- ▶ Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- ▶ Σχεδιασμός προγραμμάτων και έργων
- ▶ Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- ▶ Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

- ▶ Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- ▶ Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- ▶ Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- ▶ Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I.	Προσδιορισμός του γνωστικού αντικείμενου της Δημογραφίας και Υγείας (Το θεωρητικό ιστορικό πλαίσιο ανάπτυξης του επιστημονικού πεδίου της δημογραφίας, αντικείμενο, σκοπός, επιστημολογική διάκριση).
II.	Βασική δημογραφική ορολογία
III.	Η θεωρία της Δημογραφικής μετάβασης
IV.	Η μικροοικονομική προσέγγιση της υπογονιμότητας
V.	Διερεύνηση της εξέλιξης των δημογραφικών μεταβολών
VI.	Στρατηγικοί στόχοι και άξονες δημογραφικής και οικογενειακής πολιτικής πολιτικής
VII.	Μεθοδολογία προσέγγισης των Δημογραφικών Δεικτών
VIII.	Συστηματοποίηση και ανάλυση των Δημογραφικών Δεικτών
IX.	Η σημασία των Δεικτών Υγείας στο σχεδιασμό συστημάτων και υπηρεσιών Υγείας
X.	Διάκριση των Δεικτών Υγείας
XI.	Εννοιολογική προσέγγιση του Επιπολασμού και της Επίπτωσης Νοσήματος
XII.	Δείκτες Υγείας
XIII.	Ανάλυση των νοσολογικών προτύπων

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω ΤΠΕ στη διδασκαλία και την επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Ασκήσεις Πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και ανάλυση μελετών περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	13
	Άσκηση Πεδίου,	
	Εργαστηριακή Άσκηση,	13
	Διαδραστική διδασκαλία,	13
	Ομαδική Εργασία σε μελέτη περίπτωσης.	13
	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	
	Αυτοτελής Μελέτη	39
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	130
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i>	I. Γραπτή τελική εξέταση (70%) που περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις κρίσης - Επίλυση προβλημάτων σχετικών με τον	

<p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>σχεδιασμό ενός προγράμματος ή ενός συστήματος - Συγκριτική αξιολόγηση στοιχείων θεωρίας</p> <p>II. Δημόσια Παρουσίαση Γραπτής Ατομικής ή Ομαδικής Εργασίας (30%)</p>
--	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Ελληνόγλωσση

1. Σούλης Σ., επιμ. Σαρρής Μ. (2014), *Εφαρμοσμένη Κοινωνική Πολιτική και Σχεδιασμός Συστημάτων Υγείας*, υπό έκδοση, Παπαζήσης, Αθήνα
2. Σούλης Σ., *Δημογραφία και Υγεία*, Εκδ. ΤΕΙ-Αθήνας.
3. Κοτζαμάνης Β. (2009), *Στοιχεία δημογραφίας*, εκ. Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας
4. Τσαούσης Δ. (1985), *Κοινωνική Δημογραφία*, εκ. Gutenberg, Αθήνα
5. *Η Δημογραφική κρίση στην Ελλάδα*, (1985), εκ. ΕΔΗΜ
6. ΚΕΚΜΟΚΟΠ (2004): *Το Νέο Δημογραφικό Τοπίο του 21^{ου} αιώνα*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα
7. *Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (2002): Οικογένεια και κράτος πρόνοιας στην Ευρώπη*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα
8. Κυριαζή Ν., (1999): *Αναπαραγωγή του πληθυσμού*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα
9. Συμεωνίδου Χ Μαγδαληνός Μ. *Πολιτικές για τη γονιμότητα στις χώρες της Ε.Ε* εκ. Σάκκουλα 2007
11. Robert H. Friis, Thomas A. Sellers, επιμ. Ι. Κυριόπουλος, Κ. Αθανασάκης (2009) *Επιδημιολογία και Δημόσια Υγεία*, εκ. Πασχαλίδης, Αθήνα
12. ΠΟΥ(2008)ICD-10: *Διεθνής στατιστική ταξινόμηση νόσων και συναφών προβλημάτων υγείας*, Τόμος 1&2, εκδ. ΠΟΥ, ΥΥ&ΚΑ, ΕΣΔΥ, Αθήνα

Ξενόγλωσση

13. Becker, G. S., 1991, *Treatise on the Family*, Cambridge: Harvard University Press,
14. 1981; Enlarged edition 1991.
15. Le Vieillissement Dermographique(1988), ed. OCDE, Paris
16. Coale A.J., Cott Watkins S., 1986, *The Decline of Fertility in Europe*. Princeton University Press.
17. Coleman, D., 1996, *Europe's Population in the 1990s*. Oxford University Press.
18. Earsterlin R., 1978, *The Economics and Sociology of Fertility: A Synthesis*. Tilly C. (επιμ.): *Historical Studies of Changing Fertility*. Princeton University Press, σ. 57-133.
19. Esping-Anderson, G., 1990, *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. (Princeton University Press, New Jersey.
20. Gauthier, A. H., 2001, *The impact of public policies on families and demographic behaviour*. Paper presented at the ESF/EURESCO conference 'The second demographic transition in Europe'. Bad Herrenalb, Germany, June 2001.
21. Neyer, G., 2003, *Family Policies and Low Fertility in Western Europe*. MPIDR WORKING PAPER WP 2003-021 JULY 2003. Max Planck Institute for Demographic Research. <http://www.demogr.mpg.de>.
22. The Social Protection Committee (2008): «*Child Poverty and Well-Being in the EU, Current status and way forwards*».
23. The European health report 2012, charting the way to well-being, ed. WHO

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

24. Health Policy-Elsevier, London, ISSN. 0168-8510
25. International Journal for Quality in Health Care, Oxford Journals, UK, ISSN. 1353-4505

26. Population and Development Review 4(4), σ.552-578
27. American Journal of Sociology, print ISSN 0002-9602, web ISSN 1537-5390
28. Το κοινωνικό πορτραίτο της Ελλάδας, (Περιοδική ετήσια έκδοση) εκδ. ΕΚΚΕ, ISSN 1109-5989

Στατιστικές σειρές:

29. Health Data, Frequently Requested Data, 2012
30. European Community Health Indicators (ECHI)
31. Eurostat, statistics in focus, 72/2008, Population and social conditions
32. Eurostat, EUROPOP 2008, convergence scenario
33. Eurostat, L'Europe en chiffres - L'annuaire d' Eurostat 2010
34. Eurostat, Statistics Database
35. Eurostat, Statistics Explained
36. O.M.S. , 2010, Statistiques Sanitaires Mondiales, France
37. ΕΛΣΤΑΤ, Συνθήκες Διαβίωσης στην Ελλάδα, Πειραιάς 2012

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5.3.5	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	5 (3 Θ +2 Ε)	5	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα καλύπτει τους βασικούς άξονες οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών πρόνοιας στο πλαίσιο του Ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας. Σκοπός της διδασκαλίας του Μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το οργανωτικό πλαίσιο των φορέων του δημόσιου, ιδιωτικού κερδοσκοπικού και εθελοντικού τομέα που δραστηριοποιούνται για την ανάπτυξη προνοιακών προγραμμάτων.

Το περιεχόμενο του Μαθήματος εξασφαλίζει την πρόσληψη εξειδικευμένων γνώσεων για το οργανωτικό πλαίσιο του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, ώστε οι φοιτητές να εξοικειωθούν με το περιβάλλον ανάπτυξης των δημόσιων πολιτικών κοινωνικής προστασίας. Η κατανόηση των βασικών αρχών λειτουργίας των προνοιακών οργανισμών θα επιτρέψει τόσο την προσαρμογή των φοιτητών στις γνωστικές απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών, όσο και την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων για την μελλοντική τους απασχόληση σε οργανισμούς

κοινωνικής προστασίας (κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές / τριες θα είναι σε θέση να:

- ⇒ παρακολουθούν και να εποπτεύουν τις διαδικασίες οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνικής διοίκησης σε κεντρικό επίπεδο (Υπουργεία)
- ⇒ παρακολουθούν και να εποπτεύουν τις διαδικασίες οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνικής διοίκησης σε περιφερειακό επίπεδο
- ⇒ παρακολουθούν και να εποπτεύουν τις διαδικασίες οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνικής διοίκησης σε τοπικό επίπεδο
- ⇒ παρακολουθούν τις διαδικασίες ίδρυσης, οργάνωσης και λειτουργίας των προνοιακών φορέων του δημόσιου, ιδιωτικού & εθελοντικού τομέα
- ⇒ αξιολογούν με οργανωτικά κριτήρια τις πολιτικές καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Λήψη αποφάσεων	Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Αυτόνομη εργασία	Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Ομαδική εργασία	Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον	
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	

- ⇒ Αυτόνομη Εργασία
- ⇒ Ομαδική εργασία
- ⇒ Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- ⇒ Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- ⇒ Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Έννοια και ορισμοί της Δημόσιας Διοίκησης
- Έννοια και ορισμοί της Κοινωνικής Διοίκησης
- Μοντέλα Κοινωνικής Διοίκησης στην Ελλάδα
- Τεχνικές οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνικής διοίκησης σε κεντρικό επίπεδο
- Τεχνικές οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνικής διοίκησης σε περιφερειακό επίπεδο
- Τεχνικές οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνικής διοίκησης σε τοπικό επίπεδο
- Τεχνικές διαχείρισης των προνοιακών φορέων του δημόσιου τομέα
- Τεχνικές διαχείρισης των προνοιακών φορέων του ιδιωτικού κερδοσκοπικού τομέα
- Τεχνικές διαχείρισης των προνοιακών φορέων του εθελοντικού τομέα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Στην τάξη</p>													
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class</p>													
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="676 519 1013 573">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1018 519 1343 573">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="676 580 1013 607">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="1018 580 1343 607">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 613 1013 640">Μικρές ατομικές εργασίες</td> <td data-bbox="1018 613 1343 640">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 647 1013 674">Εργαστηριακή Άσκηση</td> <td data-bbox="1018 647 1343 674">25</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 680 1013 707">Αυτοτελής Μελέτη</td> <td data-bbox="1018 680 1343 707">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 714 1013 824">Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> <td data-bbox="1018 714 1343 824">143</td> </tr> </tbody> </table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Μικρές ατομικές εργασίες	39	Εργαστηριακή Άσκηση	25	Αυτοτελής Μελέτη	39	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	143
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου													
Διαλέξεις	39													
Μικρές ατομικές εργασίες	39													
Εργαστηριακή Άσκηση	25													
Αυτοτελής Μελέτη	39													
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	143													
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>A. Θεωρία I. Γραπτή τελική εξέταση (80%) που περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις θεωρητικού περιεχομένου - Επίλυση άσκησης II. Παρουσίαση Ατομικών Εργασιών (20%)</p> <p>B. Εργαστήριο Γραπτή τελική εξέταση (80%) που περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις θεωρητικού περιεχομένου - Επίλυση άσκησης II. Ενδιάμεση Άσκηση (20%)</p>													

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

A. Ελληνική

- Αμίτσης Γ. (2001): Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας – Το Ελληνικό μοντέλο κοινωνικών υπηρεσιών και η Ευρωπαϊκή εμπειρία, Παπαζήσης, Αθήνα,
Αμίτσης Γ. (2013): Μοντέλα κατ' οίκον φροντίδας στο Ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλειας - Η μεταρρύθμιση των κοινωνικών πολιτικών σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, Παπαζήσης, Αθήνα

- Ε.Κ.Κ.Ε. (2010): *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2010*, Αθήνα
- Κοντιάδης Ξ. (2008): *Εισαγωγή στην Κοινωνική Διοίκηση και τους Θεσμούς Κοινωνικής Ασφάλειας*, Παπαζήσης, Αθήνα
- Κοντιάδης Ξ. και Απίστουλας Δ. (2006): *Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, Παπαζήσης, Αθήνα
- Ραφαήλ Μ. (2001): *Κοινωνική προστασία και Κοινωνική Διοίκηση*, Α.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα
- Σταθόπουλος Π. (2012): *Κοινωνική Πρόνοια*, Παπαζήσης, Αθήνα
- Σταθόπουλος Π. (2013): *Οργάνωση και διοίκηση κοινωνικών υπηρεσιών*, Παπαζήσης, Αθήνα
- Β. Ξενόγλωσση
- Crepaldi, C., De Rosa, E. and Pesce, F., *Innovation in Social Service in Europe: A literature Review*, IRS, Rome, May 2012
- Cullen J., *A review of the home help service as operated in a local health office of the health service executive*, Dublin, October 2008
- Dahl H.M., Keranen M. and Kovailanen A. (eds.), *Europeanization, Care and Gender*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2011
- Kruger T. and Yeandle S. (eds.), *Combining paid work and family care: Policies and experiences in international perspective*, Policy Press, Bristol, 2013
- Lamura G., H. Döhner and C. Kofahl, *Services for Supporting Family Carers of Older People in Europe: Characteristics, Coverage and Usage*, Lit Verlag, Hamburg, 2008
- Leisering K., Billings J. and Nies H. (eds.), *Long-term care in Europe: Improving Policy and Practice*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2013
- Rostgaard T. (ed.), *Living independently at home - Reforms in home care in 9 European countries*, The Danish National Centre for Social Research, Copenhagen, 2011

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	<i>Προπτυχιακό</i>		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5.4.5.	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3	5	
Εργαστήριο	1		
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	-		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.teiath.gr-TEIATH Open eClass		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα «ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ» έχει σκοπό να εξοικειώσει το φοιτητή/τρια με θεωρητικές γνώσεις και ερευνητικές δεξιότητες σχετικά με πολύπλοκα βιοηθικά, νομικά και κοινωνικά ζητήματα που προκύπτουν από την πρόοδο της βιοϊατρικής τεχνολογίας.

Συγκεκριμένα, το περιεχόμενο του μαθήματος στοχεύει στην κατανόηση αξιών που εμφανίζονται στις σύγχρονες κοινωνίες και στην εκμάθηση αρχών βιοηθικής. Οι αρχές βιοηθικής κατά την εφαρμογή τους στις μονάδες και τα προγράμματα υγείας διαμορφώνουν έναν «κώδικα καλών πρακτικών» και διευκολύνουν τη λήψη βιοηθικών αποφάσεων εντός των ορίων των νόμων. Υπό αυτό το πρίσμα, εξετάζονται η διάκριση των ηθικών από τα νομικά και

κοινωνικά ζητήματα, καθώς και ο μετασχηματισμός στο διεθνές και εθνικό επίπεδο των κανόνων της βιοηθικής σε κανόνες δικαίου. Επίσης εξετάζονται: α) γενικά θέματα βιοηθικής, όπως η συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης, τα προσωπικά δεδομένα, η ασφάλεια και η βιοεπαγρύπνηση και β) ειδικά θέματα βιοηθικής που αφορούν την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, την κλωνοποίηση, τις μεταμοσχεύσεις οργάνων, ιστών και κυττάρων, την ανακουφιστική από τον πόνο φροντίδα, την ευθανασία, την έρευνα στον άνθρωπο, τον ηλεκτρονικό φάκελο, την τηλεϊατρική και τον ιατρικό τουρισμό. Τέλος δίνεται έμφαση στην πληρέστερη αξιοποίησή του από το φοιτητή/τρια κατά την άσκηση του επαγγέλματός του ή τη συνέχιση των σπουδών του σε μεταπτυχιακό ή διδακτορικό επίπεδο. Προαπαιτούμενη γνώση αποτελεί το μάθημα υποβάθρου Εισαγωγή στο Δίκαιο, ενώ είναι σημαντικό να έχει εξοικειωθεί και με άλλα μαθήματα Ειδικής Υποδομής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής / τρια είναι σε θέση (ικανότητα) να:

- ✓ Κατανοεί σύγχρονα εξειδικευμένα αντικείμενα που διαπραγματεύεται το μάθημα
- ✓ Γνωρίζει τη διάκριση ηθικού, νομικού και κοινωνικού κανόνα, καθώς και τον κοινωνιολογίας δικαίου μηχανισμό μεταβολής των κανόνων βιοηθικής σε νομικούς κανόνες
- ✓ Αποκτά γνώσεις των σύγχρονων κοινωνικών αξιών και αρχών βιοηθικής, καθώς και των εφαρμόσιμων «καλών πρακτικών».
- ✓ Διασαφηνίζει έννοιες και όρους βιοηθικής που χρησιμοποιούνται στις μονάδες ή προγράμματα υγείας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού)
- ✓ Διακρίνει τη λήψη βιοηθικών αποφάσεων εντός των ορίων των νόμων από τη λήψη αποφάσεων μανάτζμεντ
- ✓ Αξιολογεί στην αξιολόγηση της ποιότητας ή της πιστοποίησης μονάδων ή προγραμμάτων υγείας αν τηρούνται από τους επαγγελματίες υγείας οι κανόνες βιοηθικής, όπως η συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης, τα προσωπικά δεδομένα, η ασφάλεια/βιοεπαγρύπνηση, η προφύλαξη
- ✓ Εφαρμόζει στην άσκηση του επαγγέλματός του σε ειδικές μονάδες ή προγράμματα υγείας, όπως υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, μεταμοσχεύσεων, τηλεϊατρικής, ιατρικού τουρισμού κ.ά, απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την αναγνώριση των κενών και την επίλυση πολύπλοκων ζητημάτων που προκύπτουν από τα επιτεύγματα της βιοϊατρικής τεχνολογίας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών (ΟΗΕ, ΠΟΥ, Ουνέσκο, ΕΕ, Υπουργείο Υγείας και άλλοι Οργανισμοί)
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική Εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου και άλλων καταστάσεων του φυσικού προσώπου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

i	Εννοιολογικοί προσδιορισμοί της κοινωνιολογίας δικαίου και βιοηθικής
ii	Η βιοηθική ως θεσμός των σύγχρονων κοινωνιών
iii.	Ο μετασχηματισμός της βιοηθικής σε δίκαιο. Παραγωγή διεθνών κειμένων-νόμων
iv.	Η θεσμοθέτηση και ο ρόλος των Επιτροπών Βιοηθικής. «Κώδικες» καλών πρακτικών βιοηθικής στις μονάδες και προγράμματα υγείας.
v.	Αξίες και Αρχές Βιοηθικής.
vi.	Η λήψη βιοηθικών αποφάσεων εντός των ορίων των νόμων
vii.	Η συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης
viii.	Τα προσωπικά δεδομένα – ιατρικός φάκελος – τηλεϊατρική
ix.	Η ασφάλεια
x.	Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή - Κλωνοποίηση
xi	Ανακουφιστική από τον πόνο φροντίδα - Ευθανασία
xii	Μεταμοσχεύσεις οργάνων, ιστών και κυττάρων
xiii	Έρευνα στον άνθρωπο
xiv	Ιατρικός τουρισμός

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class, power point, e-mail	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Ασκήσεις Πράξης που εστιάζουν στην μελέτη περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	32
	Εργαστηριακή Άσκηση	20
	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	
	Αυτοτελής Μελέτη	39
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)		130
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις</i>	I- 1) Στη θεωρία γραπτή τελική εξέταση (80%) που περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις σύντομης απάντησης - Επίλυση προβλημάτων II-2) Τεστ (20%)	

Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες

Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.

II. Στο Εργαστήριο: Ενεργός συμμετοχή και παρουσίαση μικρής ατομικής εργασίας (συγγραφή άρθρου για δημοσίευση 10-12 σελ, περιλήψεις ελληνικά και αγγλικά, παραπομπές και βιβλιογραφία Harvard), ή ομαδική εργασία (ερευνητική μελέτη 20 σελ με ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα, παραπομπές και βιβλιογραφία Harvard)

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

1. Βιδάλης Τ., **Βιοδίκαιο**, Σάκκουλα Ιντσεσίλογλου Ν., (2012).
2. **Κοινωνιολογία του δικαίου**, Σάκκουλας
3. Καϊάφα-Γκιμπάντι, Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη Ε., Συμεωνίδου-Καστανίδη (2013). **Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή**, Σάκκουλας
4. Μάλλιος Ε.
5. Μητροσύλη Μ., (2009), **Δίκαιο της Υγείας**, Παπαζήσης
6. Μητροσύλη Μ., (2008), Από τη βιοηθική στο βιοδίκαιο, **Επιστήμη και κοινωνία**, Σάκκουλας
7. Παπαδημητρίου Ι., Δρακοπούλου Μ., (2010). **Βιοηθική και Ανθρώπινα Δικαιώματα**, Αντ. Ν. Σάκκουλα
8. Παπαχρήστου Α., **Κοινωνιολογία Δικαίου**, Αντ. Ν. Σάκκουλας
9. Σαρειδάκης Ε., (2008). **Βιοηθική, Ηθικά προβλήματα των νέων βιοϊατρικών τεχνολογιών**, Παπαζήσης
10. Beauchamp T., (2007). **Ευθανασία**, Αρχιπέλαγος
11. O'Neill O., (2011). **Αυτονομία και εμπιστοσύνη στη βιοηθική**, Αρσενίδης

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

12. International Journal of Sociology of Law
13. Sociology du Droit
14. Sociologia del Diritto
15. Bioethics
16. Journal of Medical Ethics
17. The American Journal of Law and Medicine
18. Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική (Δελτίο)
19. Επιθεώρηση Βιοηθικής

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ-		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	<i>Προπτυχιακό</i>		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5.5.6	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης</i>	6 (Θεωρία: 3, Εργαστήριο: 3)	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής Μικτό (Θεωρητικό & Εργαστηριακό)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://education.teiath.gr/5-6-6/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων από τους φοιτητές προκειμένου να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες διαχείρισης των Πληροφοριακών Συστημάτων Υγείας που να τους επιτρέπουν την συμμετοχή στη λειτουργία και τη λήψη αποφάσεων για τη βελτίωση των υπηρεσιών υγείας καθώς και στην μετάβαση προς την «Ηλεκτρονική Υγεία». Στο πλαίσιο του μαθήματος οι επιμέρους στόχοι αφορούν, αφ' ενός στις εφαρμογές λογισμικών των μονάδων Υγείας ιδιαίτερα των Νοσοκομείων, προσεγγίζοντας τη δομή και τα λειτουργικά χαρακτηριστικά τους και αφετέρου σε θέματα διαχείρισης του σύγχρονου πληροφοριακού

εξοπλισμού των μονάδων υγείας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα μπορεί να:

- ✓ γνωρίζει την δομή και τα χαρακτηριστικά των Πληροφοριακών Συστημάτων Υγείας στα διάφορα επίπεδα διοικητικής ιεραρχίας
- ✓ αντιλαμβάνεται σε βάθος τα πλεονεκτήματα ενός Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Νοσοκομειακού Συστήματος, τις αρχιτεκτονικές τα τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά του
- ✓ προσδιορίζει τα διοικητικοοικονομικά και τα κλινικά υποσυστήματα σε ένα Νοσοκομειακό Πληροφοριακό Σύστημα
- ✓ περιγράφει και να διακρίνει τα Εργαστηριακά και Απεικονιστικά Πληροφοριακά Συστήματα στις μονάδες Υγείας,
- ✓ αναγνωρίζει τα πληροφοριακά συστήματα λήψης αποφάσεων και τα έμπειρα συστήματα στο χώρο της Υγείας
- ✓ κατανοεί και να διακρίνει τα συστήματα ταξινόμησης, κωδικοποίησης και ασφάλειας στα Πληροφοριακά Συστήματα Υγείας
- ✓ αναπτύσσει και να οργανώνει το διοικητικό περιεχόμενο ενός Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας στα διάφορα επίπεδα περίθαλψης και στην Τηλεϊατρική
- ✓ υπολογίζει το κόστος στις παρεχόμενες υπηρεσίες Υγείας με τη χρήση του Πληροφοριακού Συστήματος
- ✓ εξετάζει και να οργανώνει τη ροή των πληροφοριών ώστε να είναι διαχειρίσιμες από το Νοσοκομειακό Πληροφοριακό Σύστημα
- ✓ αξιολογεί από πλευράς διοίκησης το επίπεδο ολοκλήρωσης ενός Νοσοκομειακού Πληροφοριακού Συστήματος με τη χρήση δεικτών
- ✓ υποστηρίζει τις διαδικασίες διαχείρισης του ψηφιακού εξοπλισμού των μονάδων Υγείας
- ✓ υποστηρίζει και να αξιολογεί την ανάπτυξη της Ηλεκτρονικής Υγείας

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Λήψη αποφάσεων	Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Αυτόνομη εργασία	Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Ομαδική εργασία	Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον	
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική Εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- i. Βασικές Έννοιες – Πληροφοριακά συστήματα υγείας
- ii. Πληροφοριακά συστήματα διοίκησης στην υγεία- Ηλεκτρονικά συστήματα σχεδιασμού πόρων, (ERP's)
- iii. Εισαγωγή στα Πληροφοριακά συστήματα νοσοκομείων, αρχιτεκτονικές, τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά
- iv. Υποσύστημα διαχείρισης ασθενών
- v. Διοικητικό και οικονομικό υποσύστημα
- vi. Εργαστηριακά πληροφοριακά συστήματα, ιατρική απεικονιστική
- vii. Ηλεκτρονικός ιατρικός φάκελος, κλινικά συστήματα
- viii. Συστήματα εικονικής πραγματικότητας, έμπειρα συστήματα και συστήματα λήψης

<p>αποφάσεων στην Υγεία</p> <p>ix. Συστήματα τηλεϊατρικής</p> <p>x. Πρότυπα και συστήματα ταξινόμησης / κωδικοποίησης στην υγεία</p> <p>xi. Ασφάλεια στα πληροφοριακά συστήματα υγείας και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υγείας</p> <p>xii. Στοιχεία διοίκησης έργων πληροφορικής στην υγεία</p> <p>xiii. Η κοινωνία της πληροφορίας και η ηλεκτρονική υγεία στον Ελληνικό και τον Ευρωπαϊκό Χώρο</p> <p>Εργαστηριακό μέρος μαθήματος</p> <p>Εφαρμογές: α) Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Υγείας , β) Συστήματος Εικονικής Πραγματικότητας και γ) Έμπειρου Συστήματος Υγείας</p>

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Στην τάξη</p> <p>Το εργαστήριο διεξάγεται σε κατάλληλα εξοπλισμένη εργαστηριακή αίθουσα με Η/Υ</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Εξειδικευμένο Λογισμικό Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class</p>	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	Διαλέξεις	77
	Εργαστηριακές ασκήσεις	39
	Ομαδική Εργασία	20
	Αυτοτελής Μελέτη	20
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	156
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική</p>	<p>I. Για το Θεωρητικό τμήμα του μαθήματος (60% της βαθμολογίας):</p> <p>-Γραπτές Ερωτήσεις σύντομης απάντησης, Ανάπτυξη και συγκριτική αξιολόγηση στοιχείων θεωρίας (45%)</p> <p>-Παρουσίαση Ομαδικής Εργασίας (15%)</p> <p>II. Εργαστηριακή Εργασία (40%)</p>	

<i>Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i> <i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	
---	--

2. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

1. Καρανικόλας Ν. Πληροφορική και Επαγγέλματα Υγείας, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, 2010
2. Μαντάς Ι. Πληροφορική της Υγείας, Εκδόσεις Broken Hill Πασχαλίδης, 2007
3. Αποστολάκης Ι. Πληροφορικά Συστήματα Υγείας, Εκδόσεις Παπαζήση, 2002
4. Τόκης Ι, Τόκης Ε. Πληροφορική της Υγείας, Εκδοτικός Οίκος Τζιόλα, 2006
5. Χάλαρης Ι: «Τα ολοκληρωμένα Πληροφορικά Συστήματα Υγείας και η πρόκληση αντιμετώπισης της πολυπλοκότητας υλοποίησης των», Περιοδικό ΝΕΑ ΥΓΕΙΑ - Αφιέρωμα «Η πληροφορική στα Νοσοκομεία», Τεύχος 43, Μάρτιος 2004
6. Παπουτσής Ι, Γιαννακόπουλου Δ., Πληροφορικά Συστήματα Διοίκησης, Εκδόσεις Έλλην, 1996
7. Τσιριντάνη Μ. Διδακτικές Σημειώσεις «Ηλεκτρονικός Φάκελος Υγείας» Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Διοίκηση της Υγείας, Παν/μιο Πειραιά-ΤΕΙ Πειραιά, 2006
8. Τσιριντάνη Μ. Βάσεις Δεδομένων και Πολυμέσα στην Υγεία-Τηλεκπαίδευση και Τηλεϊατρική, Εκδόσεις Broken Hill, 2012
9. Περδικούρη Ν., Γιόβας Π., Παπαδογιάννη Δ., Τηλεϊατρική στην Πράξη, Εκδόσεις Εν Πλώ, 2005
10. Mantas J., Hasman A.: Health and Medical Informatics Applications-Educational Aspects Proceedings of the European Federation of Medical Informatics Special Topic Conference 2005.
11. DeLone, W. H. & E. R. McLean, Measuring e-Commerce Success: Applying the DeLone and McLean Information Systems Success Model. International Journal of Electronic Commerce 9 (1) pp. 31-4, 2004
12. M. Tsirintani, Strategic Procedures and Revisions for Implementing Telemedicine and Telecare in Greece Journal of Applied Clinical Informatics, Shattauer 2012; 3:14-23
13. Tsirintani M. Mantas J. A Prototype Design of Cardiological Computerized Nursing Care Plans for an Electronic Patient Care Record. Studies in Health Technology and Informatics 2000; 57:107-12
14. Tsirintani M., Binioris S., E-Governance in the Greek Environment: Necessity and Specul Archives of Economic History, XVII, (1), Jan-June 2005: 93-108
15. M. Tsirintani et al : Investigating the Relationships among ERP Systems Success Dimensions in Health Care Industry: 21st International Congress "Decision Making in Health Systems, May 2009 Athens. Hellenic Operational Research Society and Health Management Department of Technical Institute of Athens

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	<i>Προπτυχιακό</i>		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5.6 ^α .4.	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	2		
Εργαστήριο	1		
		4	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΚΑΤ ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ (ΕΥ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	-		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.teiath.gr-TEIATH Open eClass		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

*Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης*

και Παράρτημα Β

Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα «Πολιτικές και Θεσμοί Ψυχικής Υγείας» έχει σκοπό να εξοικειώσει το φοιτητή/τρια με την κατανόηση θεωρητικών γνώσεων σχετικά με μοντέλα ανάπτυξης υπηρεσιών ψυχικής υγείας, καθώς και με την πρακτική εφαρμογή τους από οργανωμένες μονάδες ψυχικής υγείας του σύγχρονου κοινωνικού κράτους.

Συγκεκριμένα, το περιεχόμενο του μαθήματος στοχεύει στην απόκτηση γνώσεων και τεχνικών δεξιοτήτων σχετικά με τις πολιτικές που εφαρμόζονται και τους θεσμούς που διαμορφώνονται στο πεδίο της ψυχικής υγείας τόσο σε επίπεδο ευρωπαϊκής ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών, όσο και των κρατών-μελών και του ελληνικού κράτους. Σε αυτό το πλαίσιο εξετάζονται τα στάδια ανάπτυξης των πολιτικών ψυχικής υγείας, η θεσμοθέτησή τους και η νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Επίσης εξετάζονται οι αρχές μετάβασης από την ψυχιατρική κλειστή περίθαλψη στην κοινοτική

ψυχιατρική, καθώς και από μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης σε θεραπευτικές-κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης (ΚοιΣΠΕ) και στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Δίνεται έμφαση στην πληρέστερη αξιοποίησή του από το φοιτητή/τρια κατά την άσκηση του επαγγέλματος του ή τη συνέχιση των σπουδών του σε μεταπτυχιακό ή διδακτορικό επίπεδο. Προαπαιτούμενη γνώση αποτελεί το μάθημα Εισαγωγή στο Δίκαιο, ενώ είναι σημαντικό να έχει εξοικειωθεί και με άλλα μαθήματα Ειδικής Υποδομής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος «Πολιτικές και Θεσμοί Ψυχικής Υγείας», ο φοιτητής / τρια είναι σε θέση να:

- Γνωρίζει και κατανοεί τα εξειδικευμένα αντικείμενα που διαπραγματεύεται το μάθημα
- Αποκτά τεχνογνωσία που προκύπτει από σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις και εφαρμόσιμες πρακτικές στην ψυχική υγεία-ένα πεδίο της υγείας με ιδιαιτερότητες και αποκλίσεις
- Αξιοποιεί τις στρατηγικές της ευρωπαϊκής ένωσης και τις πολιτικές του ελληνικού κράτους στις μονάδες ψυχικής υγείας
- Εφαρμόζει με επιτυχία το θεσμικό πλαίσιο και τις νομικές ρυθμίσεις στην άσκηση του επαγγέλματος του σε μονάδες ψυχικής υγείας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού)
- Γνωρίζει την περιπλοκότητα και τις αρχές της παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας στις αντίστοιχες μονάδες (οργανισμούς και άλλους φορείς)
- Αναπτύσσει εκείνες τις δεξιότητες που χρειάζονται για την αναγνώριση και επίλυση διοικητικών και λειτουργικών προβλημάτων στο περιβάλλον των μονάδων ψυχικής υγείας.
- Εφαρμόζει τα νέα πρότυπα ψυχιατρικής μεταρρύθμισης που στηρίζονται στα δικαιώματα του ανθρώπου, στην κοινοτική ή ανοιχτή ψυχιατρική, στη λογοδοσία, στην αξιολόγηση και στην ικανοποίηση των αναγκών των ατόμων που πάσχουν από ψυχικές διαταραχές και αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας κ.ά.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών (Υπουργείο Υγείας, ΦΕΚ, ΕΕ)
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική Εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου και άλλων καταστάσεων του φυσικού προσώπου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I.	Εννοιολογικοί προσδιορισμοί
II.	Βασικά στάδια ανάπτυξης των πολιτικών ψυχικής υγείας
III.	Κλειστή ψυχιατρική περίθαλψη
IV.	Κοινοτική φροντίδα ψυχικής υγείας ή ανοικτή ψυχιατρική
V.	Βασικές αρχές των πολιτικών ψυχικής υγείας
VI.	Η θεσμοθέτηση των πολιτικών ψυχικής υγείας κατά στάδιο ανάπτυξης
VII.	Στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Διεθνούς περιβάλλοντος
VIII.	Ευρωπαϊκή νομοθεσία - οργανωτικοί και λειτουργικοί νόμοι και κανονιστικές πράξεις για την ψυχική υγεία του ελληνικού κράτους: Ρυθμίσεις & μεταρρυθμίσεις.
IX.	Αρχές, σχεδιασμός και οργάνωση των υπηρεσιών και μονάδων ψυχικής υγείας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η στρατηγική σημασία της «Τομεοποίησης», της Λογοδοσίας και Αξιολόγησης.
X.	Μονάδες πρόληψης-θεραπείας-στέγασης-απασχόλησης (ΚοιΣΠΕ)
XI.	Πολιτικές χρηματοδότησης : Κρατικός προϋπολογισμός, Κανονισμοί, Ευρωπαϊκά προγράμματα, Πρόγραμμα δημοσιονομικής σταθερότητας
XII.	Δικαιώματα του ανθρώπου και λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας.
XIII.	Θεμελιώδη δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κατοχύρωση του δικαιώματος στην ψυχική υγεία, στην αποκατάσταση και κοινωνική (επαν)ένταξη.
XIV.	Προστατευτικοί θεσμοί

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class, power point, e-mail	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	25
	Ασκήσεις Πράξης που εστιάζουν στην μελέτη περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	16
	Εργαστηριακή Άσκηση	20
	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	
	Αυτοτελής Μελέτη	30
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	91	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι	I- 1) Στη θεωρία γραπτή τελική εξέταση (80%) που περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις σύντομης απάντησης	

<p>αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>- Επίλυση προβλημάτων</p> <p>II-2) Τεστ (20%)</p> <p>III. Στο Εργαστήριο: Ενεργός συμμετοχή και παρουσίαση ομαδικής εργασίας ή μικρή ατομική εργασία εξάσκησης (100%)</p>
--	--

4. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

1. Baker Ph, (2010). *Mental Health Ethics. The human context*, Routledge
 2. Φουκώ Μ, (2007). *Ιστορία της τρέλας στην κλασική εποχή*, Καλέντης
 3. Γκόφμαν Ι., (1994). *Τα Άσυλα*, Ευρύαλος
 4. Rogers A. & Pilgrim D. (1996). *Mental Health Policy in Britain*, Palgrave Macmillan
 5. Thornicroft G., Tansella M. (2010). *Για μια καλύτερη φροντίδα της ψυχικής υγείας*, Τόπος
 6. Who (2008). *Politiques et pratiques en santé mentale en Europe*
 7. Who (2009). *Improving health systems and services for mental health*.
 8. Κατρούγκαλος Γ. (2006): *Τα Κοινωνικά Δικαιώματα*, Α.Ν. Σάκκουλας.
 9. Μαδιανός Μ. (2005). *Ψυχιατρική και Αποκατάσταση*, Καστανιώτης
 10. Μητροσύλη Μ., (2009), *Δίκαιο της Υγείας*, Παπαζήση
 11. Μητροσύλη Μ., (1994), *Η νομική και κοινωνική θέση των ασθενών στο Κρατικό Θεραπευτήριο Λέρου*, Αϊβαλής.
 12. Στεργίου Α. (1999): *Η αναπηρία στη νομοθεσία του ΙΚΑ*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά
13. Journal of Public Mental Health
 14. Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research
 15. International Journal of Law and Psychiatry
 16. Psychiatry
 17. Ψυχιατρική
 18. Σύνοψις
 19. Εκ των Υστέρων
 20. Νομικό Βήμα
 21. Αρμενόπουλος
 22. Υπεράσπιση.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	5. 6 Β. 4	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ & ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	2 Θ, 1 Ε	4	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Μ.Ε. (Μάθημα Ειδικότητας) Κατ' Επιλογή Υποχρεωτικό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	-		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση απαραίτητων γνώσεων που θα βοηθήσει στην εξοικείωση των φοιτητών με την έννοια των περιβαλλοντικών πολιτικών και αειφόρων, των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης και των εργαλείων ορθής εκτίμησης επειγουσών καταστάσεων και προβλημάτων στον τομέα της Δημόσιας Υγείας.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να :

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι εις θέση:

1. Να αναγνωρίζουν και να κατανοούν την σχέση της περιβαλλοντικής πολιτική και της δημόσια υγείας επιπλέον να εξειδικευτούν σε θέματα όπως πληθυσμιακοί νοσογόνοι παράγοντες, νοσολογικό φάσμα, νοσοκομειακή οικολογία.
2. Να διακρίνει το πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής και της αιφόρου ανάπτυξης.
3. Να κατανοούν τους περιβαλλοντικούς θεσμούς και την νομοθεσία σε σχέση με την δημόσια υγεία και την λειτουργία των νοσοκομείων
4. Να διαχειρίζονται την περιβαλλοντική αποδοτικότητα και οικονομική αποδοτικότητα των συστημάτων υγείας
5. Να αξιολογούν την επίδραση περιβαλλοντικών πολιτικών στην λήψη αποφάσεων, στην ανταγωνιστική θέση των συστημάτων υγείας καθώς και την οικονομική αποτίμηση κόστους-οφέλους συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στην επιχειρησιακή λειτουργία του νοσοκομείου
6. Να εξοικειωθούν με την περιβαλλοντική επικοινωνιακή πολιτική και κατάρτιση περιβαλλοντικών σχεδίων των νοσοκομείων και την περιβαλλοντική εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού των υπηρεσιών υγείας

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική Εργασία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θεωρητικό μέρος μαθήματος

Το προσωπικό των φορέων του συστήματος υγείας και πρόνοιας και των υγειονομικών μονάδων θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα άμεσης προσαρμογής και ανταπόκρισης στις συνεχείς εξελίξεις (επιστημονικές, θεσμικές, διαδικαστικές κ.ά.), που υπάρχουν στα ζητήματα της διαχείρισης του περιβάλλοντος και της αιφόρου ανάπτυξης. Απαιτείται δηλαδή η επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών του επιστημονικού κλάδου της υγείας και πρόνοιας και η δια βίου εκπαίδευση των πτυχιούχων και των εργαζομένων σε θέματα περιβαλλοντικής ή αιφόρου διαχείρισης, οι δε φορείς διαχείρισης των συστημάτων υγείας και οι υγειονομικές μονάδες θα πρέπει να είναι «Οργανισμοί που μαθαίνουν, λειτουργούν και αναπτύσσονται περιβαλλοντικά ή κατά την καινούργια έννοια αιφορικά». Το προτεινόμενο μάθημα έχει απώτερο σκοπό να συντονίσει την προσπάθεια των αντίστοιχων Ελληνικών φορέων, κρατική βούληση -επιχειρηματική πρωτοβουλία, εκπαιδύοντας στελεχιακό προσωπικό σε θέματα 'Περιβαλλοντικής διαχείρισης και Δημόσιας υγείας'. Ειδικότερα το προτεινόμενο, μάθημα

εντάσσοντας τις προσπάθειες για την βελτίωση της πολιτικής περιβαλλοντικής ή αειφόρου διαχείρισης στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού επιχειρησιακού σχεδίου στις υγειονομικές μονάδες που θα ενστερνίζεται την διεθνείς εμπειρία και τις επιταγές της ευρωπαϊκής ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη. Στοχεύει επίσης να εκπαιδεύσει- επιμορφώσει στελέχη που θα προέρχονται από το Τμήμα της Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Προνοίας, στη ανάπτυξη και εφαρμογή των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης και των αντίστοιχων περιβαλλοντικών προτύπων ISO 14001, EMAS.

Αναλυτικότερα οι φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το εν' λόγω μάθημα θα εκπαιδευτούν στα εξής πεδία:

1η Εκπαιδευτική ενότητα: Οι πολιτικές περιβαλλοντικής και αειφόρου διαχείρισης στην δημοσία υγεία και την οργάνωση των υγειονομικών μονάδων.

2η Εκπαιδευτική ενότητα: Μέθοδοι και εργαλεία εφαρμογής πολιτικών περιβαλλοντικής και αειφόρου διαχείρισης.

3η Εκπαιδευτική ενότητα: Η εναρμόνιση των δημόσιων πολιτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης των υγειονομικών μονάδων με τις υφιστάμενες περιβαλλοντικές διεθνές, ευρωπαϊκές, Ελληνικές θεσμικές απαιτήσεις (νόμοι, οικονομικά εργαλεία, κ.α.) στις υγειονομικές μονάδες.

4η Εκπαιδευτική ενότητα: Η εναρμόνιση των εθελοντικών πολιτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης των υγειονομικών μονάδων και την εκμάθηση ευέλικτων εθελοντικών εργαλείων περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 14001, EMAS) στις υγειονομικές μονάδες..

5η Εκπαιδευτική ενότητα: Η διαχείριση νοσοκομειακών αποβλήτων και άλλων περιβαλλοντικών επιπτώσεων (λ.χ. υπέρ κατανάλωση ενέργειας, πράσινες προμήθειες) και οι επιπτώσεις στην δημόσια υγεία.

6η Εκπαιδευτική ενότητα: Εγκατάσταση των προτύπων περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001 και EMAS στα συστήματα Υγείας.

7η Εκπαιδευτική ενότητα: Έλεγχος των προτύπων περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001 και EMAS στα συστήματα Υγείας.

8η Εκπαιδευτική ενότητα: Η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης και η ενσωμάτωση της στις πολιτικές των συστημάτων υγείας

9η Εκπαιδευτική ενότητα: Δημιουργία κατάλληλης περιβαλλοντικής ή αειφόρου επικοινωνιακής πολιτικής και την κατάρτιση περιβαλλοντικών εκθέσεων των υγειονομικών μονάδων

10η Εκπαιδευτική ενότητα: Η περιβαλλοντική λογιστική και χρηματοοικονομική ως εργαλείο της οικονομική αποτίμηση των πολιτικών περιβαλλοντικής ή αειφόρου διαχείρισης στην λειτουργία των υγειονομικών μονάδων.

11η Εκπαιδευτική ενότητα: Χρηματοοικονομικά του περιβάλλοντος ως εργαλείο της προώθησης και συνέργειας των πολιτικών περιβαλλοντικής ή αειφόρου διαχείρισης στην λειτουργία των υγειονομικών μονάδων.

12η Εκπαιδευτική ενότητα: Θεωρεία λήψης αποφάσεων για την λήψης πολιτικών αποφάσεων για την περιβαλλοντική και αειφόρου διαχείριση των υγειονομικών μονάδων

Εργαστηριακό μέρος μαθήματος

Το εργαστηριακό μέρος του μαθήματος περιλαμβάνει την εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων και των νοσοκομείων και η βιώσιμη σχέση της με το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον. Με τις ομαδικές και τις ατομικές εργασίες προωθεί τους φοιτητές στην συμβολή της ολοκληρωμένης επιχειρησιακής περιβαλλοντικής πολιτικής και διαχείρισης στην οικονομική αποδοτικότητα και επιχειρησιακή αξία των επιχειρήσεων και των νοσοκομείων. Επιπλέον οι φοιτητές με την εφαρμογή των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης με τα

πρότυπα της αειφόρου ανάπτυξης ISO 14001 και EMAS κατανοούν την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πολιτικών στις επιχειρήσεις και τα νοσοκομεία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Το θεωρητικό μέρος και το εργαστηριακό μέρος του μαθήματος θα διδάσκεται στην αίθουσα</p>																							
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class</p>																							
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="676 624 1010 685">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1010 624 1355 685">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="676 685 1010 719">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="1010 685 1355 719">26</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 719 1010 936">Άσκήσεις Πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και ανάλυση μελετών περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών</td> <td data-bbox="1010 719 1355 936">13</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 936 1010 969">Άσκηση Πεδίου,</td> <td data-bbox="1010 936 1355 969"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 969 1010 1003">Εργαστηριακή Άσκηση,</td> <td data-bbox="1010 969 1355 1003">9</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 1003 1010 1037">Διαδραστική διδασκαλία,</td> <td data-bbox="1010 1003 1355 1037">9</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 1037 1010 1095">Ομαδική Εργασία σε μελέτη περίπτωσης.</td> <td data-bbox="1010 1037 1355 1095">8</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 1095 1010 1153">Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης</td> <td data-bbox="1010 1095 1355 1153"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 1153 1010 1187">Αυτοτελής Μελέτη</td> <td data-bbox="1010 1153 1355 1187">26</td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 1187 1010 1220"></td> <td data-bbox="1010 1187 1355 1220"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="676 1220 1010 1346">Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> <td data-bbox="1010 1220 1355 1346">91</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	26	Άσκήσεις Πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και ανάλυση μελετών περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	13	Άσκηση Πεδίου,		Εργαστηριακή Άσκηση,	9	Διαδραστική διδασκαλία,	9	Ομαδική Εργασία σε μελέτη περίπτωσης.	8	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης		Αυτοτελής Μελέτη	26			Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	91	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																							
Διαλέξεις	26																							
Άσκήσεις Πράξης που εστιάζουν στην εφαρμογή μεθοδολογιών και ανάλυση μελετών περίπτωσης σε μικρότερες ομάδες φοιτητών	13																							
Άσκηση Πεδίου,																								
Εργαστηριακή Άσκηση,	9																							
Διαδραστική διδασκαλία,	9																							
Ομαδική Εργασία σε μελέτη περίπτωσης.	8																							
Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης																								
Αυτοτελής Μελέτη	26																							
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	91																							
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>I. Γραπτή τελική εξέταση για το θεωρητικό μέρος του μαθήματος που περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής - Ερωτήσεις Ανάπτυξης - Επίλυση υποθετικών προβλημάτων - Συγκριτική αξιολόγηση στοιχείων θεωρίας <p>II. Εργαστηριακή Εργασία που περιλαμβάνει :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Την παρουσίαση, ανάλυση και αξιολόγηση Εργαστηριακής Εργασίας 																							

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

1. Αγγελακόπουλος, Β., 2007. Ο Ρόλος της Αποστείρωσης-Απολύμανσης για τη Δημόσια Υγεία, Διπλωματική Εργασία, Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Αθήνα
2. Al Gore., 2006. Μια αβάσταχτη αλήθεια: Παγκόσμια κλιματολογική αλλαγή. Μετάφραση στα Ελληνικά Έκδοσης Καθημερινή
3. Βατζέλη Κ., 2007. Διαχείριση Ιατρικών Αποβλήτων, Διπλωματική Εργασία, Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Αθήνα
4. EcoHospital., 2006. Η εφαρμογή του EMAS σε νοσοκομεία με τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων. Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Ένωσης LIFE – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ LIFE04 ENV/GR/114. www.ecohospitals.gr
5. ΕΠΤΑ., 2006α. Ανάλυση βέλτιστων πρακτικών ενεργειακής απόδοσης σε νοσοκομεία. eHospital. LIFE04 ENV/GR/114
6. ΕΠΤΑ., 2006β. Οδηγός για την ολοκληρωμένη διαχείριση των ιατρικών αποβλήτων. eHospital. LIFE04 ENV/GR/114
7. Νικολάου, Ι., 2008. Περιβαλλοντική ή Αειφορική λογιστική. Εκδόσεις Γκίουρδας
8. Σεπετής Α., 2009. Περιβαλλοντική και Αειφόρος Διαχείριση στη Δημόσια Υγεία. Εκδόσεις Παπαζήσης, Σειρά Κοινωνικές Επιστήμες και Υγεία,
9. Σεπέτης Α, Πιερράκος Γ, Γούλα Α., Οικονομική αποτίμηση των πολιτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης στην επιχειρησιακή λειτουργία των νοσοκομείων. 21ο Εθνικό Συνέδριο Ε.Ε.Ε.Ε. Λήψη αποφάσεων στα Συστήματα Υγείας. Αθήνα 28- 29 Μαΐου 2009 Επιστημονικό Συνέδριο με Σύστημα Κριτών και δημοσιευμένα πρακτικά

Ξενόγλωσση

1. Abu Qdais, H., Rabi, A., Abdulla, F., 2007, Clean Technology Environmental Policy- Characteristics of medical waste generated at the Jordanian Hospitals., Vol 9 pp 147-152
2. Alagöz, A.Z., Kocasoy, G., 2007. Improvement and modification of the routing system for the health-care waste collection and transportation in Instabul. Waste Management (2007) doi :10.1016/j.wasman.2007.08.024
3. Diaz, L.F., *et. al.*, 2007. Characteristics of healthcare wastes. Waste Management (2007) doi :10.1016/j.wasman.2007.04.010
4. Jang, Y., L, C., Yoon.,O., Kim. Hw., 2006. Medical waste management in China. Journal of Environmental Management ,Vol 80,pp 107-115
5. Marinkovic, N., *et al.*, 2007. Management of hazardous medical waste in Croatia. Waste Management (2007) doi :10.1016 /j.wasman.2007.01.021
6. Nemathaga, F., Maringa, S., Chimuka, L., 2007. Hospital solid waste management practices in Limpopo Province South Africa: A case study of two hospitals” Waste Management (2007) doi :10.1016/j.wasman.2007.03.033
7. Patil, G. Pokhrel, K., 2005. Biomedical solid waste management in an Indian hospital: a case study”, Waste management vol.25, pp 592-599
8. Sepetis A. and Rizos F. The implementation of environmental and social policy in greek health units and evaluation it through the global reporting initiative's (GRI) report. International Conference, PROTECTION AND RESTORATION OF THE ENVIRONMENT 05-09 July, 2010 Municipal Theatre of Corfu
9. Sepetis A. and Rizos F. Sustainable Development and Corporate Social Responsibility in Higher Education: Some Evidence from Greece. International Conference on Integrated Information, IC-ININFO 2011, September 29 - October 3, 2011, Kos, Greece
10. Sepetis A and Kada E. Environmental and Sustainable accounting as a key indicator for the environmental efficiency of hospital. 11th International Conference on Environmental Science and Technology. Chania, Greece, 3-5 September 2009.
11. Tsakona M., Anagnostopoulou E., Gidaracos E., 2007. Hospital waste Management and toxicity evaluation : A case study. Waste Management vol 27, pp912-920
12. UNEP FI., 2007 b. How leading public pension funds are meeting the challenge www.unepfi.org
13. WHO., 2005. Management of Solid Health-Care Waste at Primary Health-Care Centres, A Decision-
14. WHO., 2005. Mercury in Health Care, Policy Paper, Department of Protection of the Human

Environment-Water, Sanitation and Health, Geneva.

15. WHO., 2005. Wastes from Health-care Activities, Fact Sheet No. 253.

Ιστοσελίδες

1. www.who.com. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
2. http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm,
3. http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/medbroch/emas_2000_el.pdf
4. http://ec.europa.eu/energy/demand/legislation/buildings_en.htm
5. <http://www.europa.eu/bulletin/el/9704/p103166.htm> Ευρωπαϊκή Ένωση Κανονισμός EMAS
6. <http://minenv.gr/1/11/113/11309/g1130905.html> Εφαρμογή του Κανονισμού EMAS στην Ελλάδα
7. <http://www.iso.org/iso/home.htm> Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης
8. www.elot.gr **Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης**
9. www.esyd.gr Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης Α.Ε. - Ε.ΣΥ.Δ
10. <http://www.bsi-global.com/> Βρετανικό Ινστιτούτο Τυποποίησης
<http://www.cen.eu/cenorm/homepage.htm> Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Τυποποίηση
11. www.esdkna.gr ΕΣΔΚΝΑ.
12. www.ecohospitals.gr Πρόγραμμα eHospitalEMAS αφορά στην εφαρμογή στα συμμετέχοντα νοσοκομεία του Συστήματος Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου EMAS
13. <http://health.in.gr/environ/default.asp>
14. <http://ehealthnews.eu/content/view/466/62>
15. www.h2e-online.org Hospitals for a Healthy Environment
16. www.sustainablehospitals.org The Sustainable Hospitals
17. <http://www.greenhealthcare.ca/updates.htm> Green Health Care: How to Champion a Green Health Care Culture
18. www.noharm.org Health Care Without Harm
19. www.c2p2online.com Health Care Environet
20. <http://www.marien-hospital-witten.de>
21. <http://www.kk-recklinghausen.de>
22. http://www.iatrikionline.gr/deltio_50b/02%20ixoripansi.htm 4/2003